

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Türkiye’de Avrupa Kirlетici Salım ve Taşıma Kaydı (Avrupa-KSTK) Konusunda Kapasite Artırımı İçin Teknik Yardım Projesi

Gıda ve İçecek Sektörü için
Türkiye Kirlетici Salım ve
Taşıma Kaydı

Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Nedir?

Belirli endüstriyel tesislerden kaynaklanan kirleticilerin hava, su, toprak gibi alıcı ortamlara bırakılmasına ve arıtma, işleme v.b. faaliyetler için taşınmasına ilişkin bilgileri içeren ve düzenli aralıklarla raporlanan envanterin uluslararası tanımıdır.

Avrupa-KSTK Nedir?

Avrupa Birliği'nin KSTK Protokolünü imzalamasının ardından, bu protokolün uygulanmasına yönelik olarak 166/2006 sayılı Avrupa-KSTK Tüzüğü Ocak 2006'da yürürlüğe konmuştur.

Avrupa-KSTK Tüzüğü, 65 faaliyetten kaynaklı 91 kirleticinin havaya, suya ve toprağa salımları; kirletici veya atıkların taşınması ve yayılı kaynaklar da dahil edilerek her yıl raporlamasını içermektedir.

Avrupa-KSTK Neleri Kapsar?

Kayıt Sistemi, **9 endüstriyel sektörü** kapsar:

- Enerji sektörü
- Metal üretimi ve işlenmesi
- Maden sanayisi
- Kimya sanayisi
- Atık ve atıksu yönetimi
- Kağıt ve ahşap üretimi ve işlenmesi
- Yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği
- Gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler
- Diğer faaliyetler

Kayıt Sistemi, **7 farklı grupta** yer alan **91 kirletici** için veriyi içerir:

Sera Gazları
Diğer Gazlar
Ağır Metaller
Pestisitler
Klorlu Organik Bileşikler
Diğer Organik Bileşikler
İnorganik Bileşikler

Avrupa-KSTK aynı zamanda yayılı kaynakların salımlarına ait bilgileri de içerir.

Avrupa-KSTK Projesine İlişkin Bilgiler

Projenin Genel Amacı

Projenin genel amacı, çevresel koşulların iyileştirilmesi, endüstriyel kirliliğin izlenmesi ve kaydedilmesi ile Türkiye’de endüstriyel kirliliğin kontrolünün geliştirilmesidir.

Projenin Amacı

Avrupa-KSTK’nın uygulanmasında kurumsal ve teknik kapasitenin güçlendirilmesi

Avrupa Kirleticisi Salım ve Taşıma Kaydı Tüzüğü’nün ((EC) No. 166/2006) iç hukuka aktarılması

Projenin Sonuçları

Sonuç 1: Ulusal KSTK Sisteminin kurulması

Sonuç 2: Yetkili otoriteler ve öncelikli gruplarda kurumsal, bireysel ve teknik kapasitenin artırılması

Sonuç 3: Öncelikli gruplar ve karar vericilerin farkındalığının artırılması

KSTK’nın Türkiye’de Uygulanması

Türkiye Kirleticisi Salım ve Taşıma Kaydı sistemi, KSTK hakkında yayımlanacak yönetmelik ile uygulanacaktır. Bu yönetmelik, KSTK mevzuatı gereğince bildirimde bulunmakla yükümlü her bir paydaş grubuna ve sektöre yönelik rehber dokümanlar ile desteklenecektir.

Yayımlanacak olan KSTK Yönetmeliği’nin ek-1 listesinde belirtilen faaliyetlerden herhangi birinin gerçekleştirdiği işletmelerin, Türkiye Kirleticisi Salım ve Taşıma Kaydı kapsamındaki verileri bildirmesi gerekir.

İşletmecilerin yıllık olarak bildirimde bulunması gereken veriler şunlardır:

havaya, suya ve toprağa dâhil olmak üzere tüm ortamlara yapılan kirleticisi salımları (Türkiye Kirleticisi Salım ve Taşıma Kaydı Yönetmeliği Ek III),

arazi ıslahı ve derine enjeksiyon ile ilgili bertaraf etme faaliyetleri hariç olmak üzere; yıllık toplam miktarı 2 tonu aşan tehlikeli atıkların ve yıllık toplam miktarı 2000 tonu aşan tehlikesiz atıkların;

geri kazanım veya bertaraf için tesis dışına taşınması durumunda taşınan atığın miktarlarını,

tehlikeli atıkların sınır ötesine taşınması durumunda taşınan atığın miktarı, geri kazanım ve/veya bertaraf firmasının adı, adresi ve geri kazanım ve/veya bertaraf işlemlerinin yapıldığı yer,

kanalizasyon sistemleri aracılığı ile yapılan taşımalar dahil olmak üzere; atıksu arıtımı için tesis dışına taşınan atıksudaki, yayımlanacak olan yönetmeliğin ek-3’ünde yer alan kirleticilerin miktarları ve ilgili atıksu arıtma tesisinin adı, adresi ve bulunduğu nehir havzası.

Bildirilen salımlar, listede yer alan kirleticilerden herhangi birinin kasten, kazara, rutin veya rutin dışı olarak tesis sahasındaki çevreye girmesini kapsamaktadır.

Yıllık raporlar; rutin ve rutin olmayan faaliyetlerin toplamından kaynaklanan salımlar ve taşımalara ilişkin bilgileri içerir. İşletmeciler bu bilgileri paylaşırken, varsa kazara meydana gelen tüm salımlarla ilgili veriyi de belirtir.

Bakanlık tarafından onaylanmış olmaları halinde uluslararası geçerli metotlara göre izleme verilerini, emisyon faktörlerini, kütle denge denklemlerini, dolaylı izleme veya diğer hesaplamaları, mühendislik kararlarını ve diğer metotları içeren en iyi bilgileri kullanır.

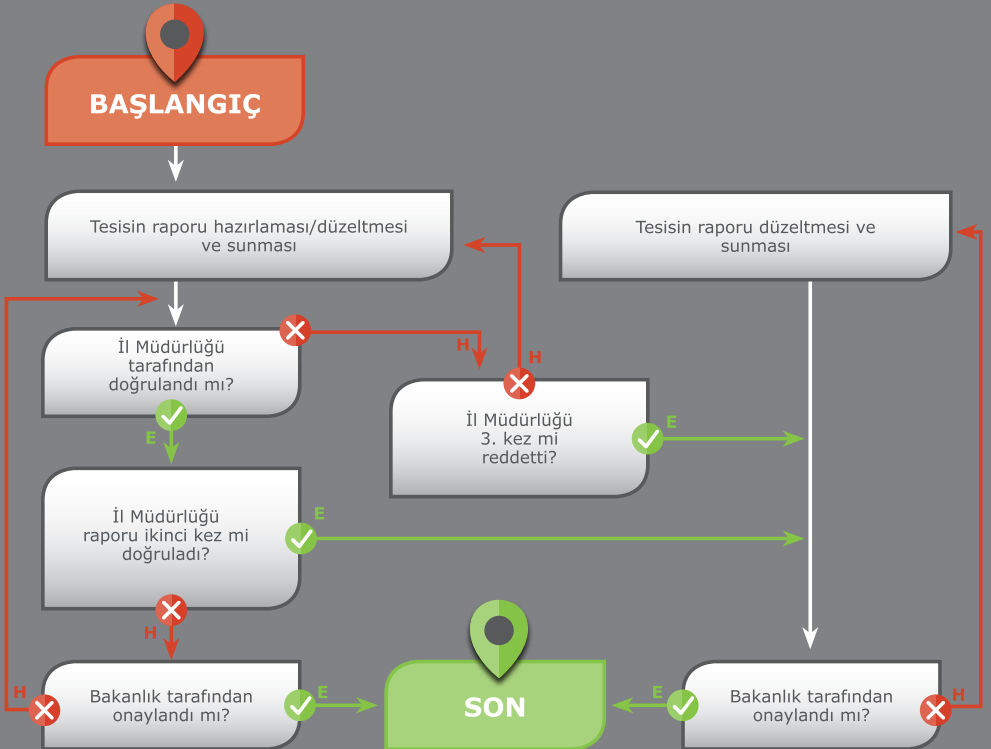
Bakanlık, İl Müdürlükleri ve İşletmecilerin Görevleri

İşletmeciler, Türkiye Kirlenici Salım ve Taşıma Kaydı kapsamında bakanlık bünyesinde kurulacak olan Ulusal KSTK envanterine kaydolacak ve sonrasında Ulusal KSTK sistemine yıllık bildirimde bulunacaktır. KSTK uyarınca bildirimde bulunan tüm işletmeciler, salım verilerini Bakanlıkça istenilen şekilde sunmakla yükümlü olacaktır. Raporlamalar, mevcut en iyi veriler kullanılarak gerçekleştirilecektir. Bakanlık, yıllık veri bildirimi için, onaylanan izleme ve/veya hesaplama yöntemleri hakkında işletmecilere rehber dokümanlar sunacaktır.

İl Müdürlükleri, kendi illerinde kayıtlı olan tesislerin sunduğu verilerin kontrolünden sorumlu olacaktır. İl Müdürlükleri verilerin doğrulanması ve Bakanlığa gönderimi öncesinde, tesislerin sunduğu verilerdeki olası hataların düzeltildiğinden emin olacaktır.

Bakanlık, İl Müdürlüklerinin doğruladığı verilerin nihai onayından sorumludur. İşletmecilerin sunduğu bilgiler arasında tekrar eden hatalar veya hatalı veriler olması durumunda bunlar Bakanlık tarafından araştırılacaktır. Bildirim ve doğrulama süreci, aşağıdaki iş akış şemasında genel hatlarıyla verilmiştir:

Bildirim, Doğrulama, Onay Süreci

Salımların ve tesis dışına taşımaların ölçülmesi/hesaplanması/tahmini²

Bildirimler, salım ve tesis dışına taşıma değerlerinin ölçülmesi, hesaplanması veya tahmin yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmelidir. Kullanılan bildirim yöntemleri, baş harfleri kullanılarak basitleştirilmiş bir sistemle gösterilmiştir: Ölçüm (Ö), hesaplama (H) ve tahmin (T).

Ölçüm Verileri: Ölçüme dayalı olarak elde edilen veriler ("**Ö**") olarak gösterilir. Ölçüm sonuçlarının yıllık salım verilerine dönüştürülmesi için ilave hesaplamalar gereklidir. "Ö" yöntemi, yıllık salımların kısa dönemli ve noktasal ölçümlerin sonuçlarına dayalı olarak belirlenmesi durumunda da kullanılmalıdır. "Ö", bir tesisin salım verilerinin, sürekli veya süreli ölçümlere dayalı olarak elde edilen izleme sonuçlarından yararlanılarak elde edilmesi durumunda da kullanılır.

Hesaplama Verileri: Hesaplamalara dayalı olarak elde edilen veriler, ("**H**") olarak gösterilir. "H" yöntemi; salımların, faaliyet verileri (kullanılan yakıt, üretim oranı, vs.), emisyon faktörleri veya kütle denglikleri kullanılarak yapılan hesaplamalara dayalı olması durumunda kullanılır.

Tahmin Verileri: Standart metotlara veya hesaplamalara dayanmayan, **tahminlere dayalı** olarak elde edilen veriler ("**T**") olarak gösterilir. "T" yöntemi, en iyi uygulama kılavuzları veya onaylanmış emisyon tahmin metodolojilerinin olmaması durumunda veya salımların referanslara dayalı olmayan uzman tahminleri veya en iyi varsayımlara göre belirlenmesi halinde kullanılır.

Bir tesisteki bir kirleticinin toplam salımının, birden fazla yöntem ile belirlenmesi (örneğin Ö ve H) durumunda, raporlama sırasında bildirim için en yüksek miktarda salımı temsil eden belirleme yöntemi seçilir. Bu konuya ilişkin ayrıntılı rehberler, Bakanlık tarafından hazırlanmaktadır.

AB Gıda ve İçecek Sektörü

Gıda ve içecek sektörü, istihdam ve katma değer bakımından AB'nin en büyük üretim sektörüdür. Aynı zamanda AB dışı ülkelerle yapılan ticarete kullanılan bir metadır. AB, gıda ticaretinde önemli bir ticaret fazlasına sahiptir ve AB gıda ürünlerinin geleneksel özellikleri tüm ülkelerde beğeniyle karşılanmaktadır. Son 10 yılda AB gıda ve içecek ihracatı, 90 Milyar Euro'ya ulaşarak ikiye katlanmış ve yaklaşık 30 Milyar Euro'luk artı bakiyeye katkıda bulunmuştur.

AB gıda mevzuatı son derece uyumlu hale getirilmiş olup sektör, AB Tek Pazarının sunduğu fırsatlardan önemli ölçüde yararlanmaktadır. Ancak bununla birlikte, sektör hem uluslararası pazarlarda hem de Avrupa pazarlarında bazı zorluklarla karşılaşmaktadır.

Avrupa Komisyonu, AB gıda sektörünün rekabet gücünü ve Gıda için Tek Pazar uygulamasının işleyişini iyileştirmek için çalışmalar yapmaktadır. Aynı zamanda, diğer ülkelerle yapılan çeşitli ticaret müzakereleri ve diyaloglarla gıda ve içecek ürünleri için yeni ticaret fırsatları yaratmaya çalışmaktadır.

Avrupa gıda endüstrisinin rekabet gücü

AB gıda ve içecek endüstrisi genel olarak küresel ölçekte rekabet etmektedir ve yüksek kaliteli, sağlıklı ve güvenli gıda üretmektedir. Yine de son yıllarda sektör, diğer dünya çözümleriyle karşılaştırıldığında, çoğunlukla işgücü verimliliğindeki ve katma değerindeki

daha yavaş büyüme bakımından, rekabet gücü anlamında görece bir düşüşle karşı karşıyadır. AB gıda tedarik zincirinin işleyişinde; şeffaflık, işletmeler arası yetersiz ilişkiler, vasıflı işçiler için cazip olmayışı ve AB ülkeleri arasında düşük pazar entegrasyonu ile bağlantılı olarak bazı sorunlar gözlemlenmiştir.

Avrupa Komisyonu:

Avrupa Gıda ve İçecek Endüstrisinin rekabet gücünü ve gıda tedarik zincirinin düzgün işleyişini desteklemek için politika önlemleri alır

AB ülkeleri ve zincirde yer alan paydaşlar arasındaki diyalog ve iyi uygulamaların paylaşılmasına zemin hazırlar

faaliyet gösterenler arasında adil olmayan ticaret uygulamalarınıyla mücadele etmek için çalışır

şeffaflığı artırmak için Avrupa gıda fiyatlarını izler

gıda ve içecek endüstrisinin ve sektörle ilgili diğer konuları rekabetçi konumunu değerlendirmek üzere çalışmalar yayınlar.

Daha İyi İşleyen bir Gıda Tedarik Zinciri için Üst Düzey Forum, AB çapında gıda rekabet gücünü destekleyen büyük bir girişimdir. Forum, rekabetçilikten yeniliğe, sürdürülebilirliğe, değer yaratmaya ve daha iyi ticari ilişkileri teşvik etmeye yönelik AB Gıda Sektörünü etkileyen ana konuları tartışmak üzere zincirdeki tüm aktörleri kapsayan AB çapında bir platformdur.

İşlenmiş tarımsal ürünlerde ticaret (PAPs)

Komisyon, işlenmiş tarım ürünlerine ilişkin ticaret rejimini yönetir ve işlenmiş tarım ürünlerinin tarife ayırımı ve ticarete uygun kaynak kurallarını, kuralların standardizasyonunu ve AB-dışı ülkelerle gıda mevzuatının karşılıklı tanınmasını teşvik ederek işlenmiş tarım ürünleri için ticaretin çerçeve koşullarını iyileştirmeye çalışır.

İşlenmiş tarım ürünleri, tarım ürünlerinden elde edilen tarımsal olmayan gıda ve içecek maddeleridir.

AB mevzuatında tarım ürünleri, Avrupa Birliği'nin İşleyişine Hakkında Antlaşma'nın Ek I kısmında listelenmiştir. Buna karşın, işlenmiş tarım ürünleri genellikle "Ek I'de yer almayan ürünler" olarak isimlendirilir.

Ek I'de yer almayan ürünler, 510/2014 sayılı AB Tüzüğü'nde listelenmektedir. Çikolata, şekerleme, tatlı içecekler, bira, alkollü içecekler, bisküvi ve unlu mamuller gibi ürünleri içerir. AB'de üretilen tarım ürünlerinin %70'inden fazlası, çoğu Ek I'de yer almayan ürünler olan işlenmiş gıda ürünlerine dönüşmektedir.

Türkiye Gıda ve İçecek Sektörü

Türkiye gıda sektörü; et ve balık ürünlerinden bitkisel ve hayvansal yağlara, işlenmiş meyve ve sebzelerden alkollü içecekler kadar geniş bir yelpazeyi kapsamakta ve firma sayısı, istihdam, dış ticaret, katma değer, ciro gibi farklı alanlarda imalat sanayi içinde önemli bir yer tutmaktadır.

Gıda ve içecek sanayine ilişkin bölge bazında kümelenmenin sırasıyla Marmara, Ege, İç Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerinde yoğunlaştığı görülmüştür. İl bazında bakıldığında ise; İstanbul, İzmir, Ankara, Manisa, Bursa, Gaziantep, Konya, Balıkesir, Mersin, Adana, Aydın, Antalya, Hatay, Denizli, Afyonkarahisar, Muğla, Samsun, Sakarya, Kahramanmaraş, Tekirdağ, Malatya, Rize, Şanlıurfa, Kayseri, Çanakkale, Edirne ve Çorum gibi illerimizde gıda ve içecek ürünlerinin imalatına yönelik işletmelerin ağırlık kazandığı tespit edilmiştir.

KSTK Kapsamındaki Gıda ve İçecek Sektörü Faaliyet Listesi

Aşağıdaki tablo³, Türkiye Kırletici Salım ve Taşıma Kaydı kapsamında bildirimde bulunması şart koşulan gıda ve içecek sektörü faaliyetlerini göstermektedir.

Faaliyet	Kapasite Eşiği
Mezbahalar	Günlük 50 ton ve üzeri karkas üretim kapasiteli
Aşağıdakilerden gıda ve içecek üretimine yönelik işleme ve artıma:	
i. Hayvan hammaddeleri (süt dışında)	Günlük 75 ton ve üzeri nihai ürün üretim kapasiteli
ii. Bitkisel hammaddeler	Günlük 300 ton ve üzeri nihai ürün üretim kapasiteli (üç aylık ortalama değer)
Süt antılması ve işlemesi	Günlük 200 ton ve üzeri süt kabul kapasiteli (yıllık ortalama değer)

T.C.
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

Adres: Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı)
9. Km. No: 278 Çankaya / Ankara

Kep Adresi: cevrevesehircilikbakanligi@hs01.kep.tr

Tel: +90 (312) 410 10 00

+90 (312) 498 21 50

Muhammet ECEL	Genel Müdür / Kıdemli Program Görevlisi
A. Talha TÜRKOĞLU	Genel Müdür Yardımcısı / Kıdemli Program Görevlisi 1. Delegesi
Soner OLGUN	Daire Başkanı / Kıdemli Program Görevlisi 2. Delegesi
Nesrin YILMAZ ASLAN	Endüstriyel Kirlilik İzleme Şube Müdürü
Betül KESKİN ÇATAL	Proje Koordinatörü bkeskin.catal@csb.gov.tr
Tahsin Serkan KOCAEMRE	Proje Koordinatörü tserkan.kocaemre@csb.gov.tr
Nebahat YAMAN	Proje Koordinatörü nebahat.yaman@csb.gov.tr

Proje Bilgileri

Adı:	Türkiye’de Avrupa Kirlетici Salım ve Taşıma Kaydı (Avrupa-KSTK) Konusunda Kapasite Artırımı İçin Teknik Yardım Projesi	
Sözleşme Numarası:	TR2013/0327.06.01-02/001	
Başlangıç Tarihi:	25 Mayıs 2017	
Bitiş Tarihi/Süresi:	25 Mayıs 2019 / 24 Ay	
Konsorsiyum:	NIRAS IC Sp. z o.o. (PL) Atmoterm S.A. (PL) RAST Mühendislik Hizmetleri Ltd. Şti. (TR)	
Web sayfası:	http://kstk.csb.gov.tr/	
İletişim:		
NIRAS IC Sp. z o.o. (PL) eptr@niras.dk +90 312 498 21 50 – 60	Atmoterm S.A. (PL) office@atmoterm.pl +48 77 44 26 666	Rast Mühendislik Hizmetleri Ltd Şti. (TR) rast@rast.com.tr +90 216 651 80 02

Bu belge Avrupa Birliği’nin mali desteğiyle hazırlanmıştır.Yayının içeriğinden yalnız NIRAS IC Sp. Z o.o. Konsorsiyumu sorumlu olup hiçbir şekilde Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmamaktadır.